

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kimenet balra a 26. sz. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középuteza, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttérű cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Nemes Kolozs megye hódolati és hála felirata a cs. és apostoli kir. Felségéhez.

Császári és apostoli királyi Felség!

Legkegyelmesebb urunk!

A magyar királyságnak a keleti Kárpátok közt fekvő ezen megyéje — mai napon tartott bizottmányi ülésében újból visszazafogálván alkotmányos hatáskörét — midőn a lezajlott mostoha viszonyok nyomása alól közszellemét ismét folszabadulni érzi: hódoló tisztelettel siet kifejezését adni azon magasztos örömmel, mit a nemzet s Uralkodó közti rég óhajtott teljes egyetértés létrejöttének alapján egy jobb jövő biztató kilátásai nyújtanak. A Gondviselés, melyet mi soha számításainkból ki nem hagytunk, s melynek magasabb céljaiban a legörömtelenebb napok alatt se tudtunk kétkedni — fenntartá nekünk azt a vigasztaló örömet, hogy midőn a közelmúlt viszontagságainak elvált és bátor kiállása után magunkat hazánk szabad és üdvös intézményeinek révében ismét feltaláljuk, egyszersmind Felségedet, mint felkent korán királyt, üdvözölhessük ősi trónunkon.

A nagy nemzeti ünnep, melynél Felséged mult hó 8-án, szerencsés megkoronázatása alkalmával, királyságunk fővárosában Isten szabad ege alatt s a nép előtt esküdt tőn, hogy alkotmányunk legfőbb öre lesz, hogy törvényeinket mind maga megtartja, mind másokkal megtartatja, s a megoszthatlan magyar királyság területi épségét a világ bármely részéről jövő ellenséggel szemben megvédi; e magasztos vallási és politikai szertartás, melynél Felséged személyesen járult alkotmányunk sérthetlenségének, s ezzel Magyarország és Erdély törvényekben biztosított területi, törvényhozási és kormányzati egységének elismeréséhez; ez emlékeztetés történelmi tény hála, bizalom és teljes megnyugvás boldogító érzetével tölté el a mi keblünket is épp úgy, mint minden igaz honpolgárét, kinek a trón és haza iránti hódolata és hűsége a törvényeknek s királyságunk legszentebb érdekeinek őszinte tiszteletében gyökerezik.

Es e nagy történelmi jelentőségű alkotmányos eseményt egyszersmind fejedelmi tények előzték meg és követték, tények, a melyek egy magyar királyhoz méltók.

Felséged nemcsak hogy ünnepélyesen kijelenté már folyó évi február 17-ől az országgyűléshez intézett kegyelmes királyi leiratában, miszerint örömmel siet Magyarország alkotmányát visszaállítani, hanem azonnal feloszlatottai rendeltével a magyarországi és erdélyi udvari kancellariákat, egyszersmind az országgyűlési többség köréből szemelt köztiszteletben álló kitűnő hazafiak személyében a felelős magyar miniszteriumot a törvény értelmében legkegyelmesebben kinevezni keltőztattott, s ekép visszaállítani látva azon felelős kormányrendszert, a melyhez, mint egyedül törvényeshez és hazánkra nézve egyedül üdvöshöz, tántoríthatatlanul ragaszkodunk, már magában e bölcs és örvendeztető tényben bizalomgerjesztő előzményt vala szerencsénk üdvözölhetni, s csak jogérzelmünk megnyugtatóra szolgált, hogy Felséged megkoronázatásához, egyetértőleg az országgyűléssel, egy ily, bizalmunkat teljes mértékben bíró, törvényes, hazai, felelős kormány készitette elő az utat.

Felséged szerencsés megkoronázatása után pedig az alkotmány értelmében törvényes uralkodás boldogabb korszakát oly királyi tények nyiták meg, a melyek előtt hódoló tisztelettel s meghatóttan hajlunk meg.

Felséged a magyar királyság mindazon fainak, kik politikai vádakat folytán vagy sajtóvétségek miatt elítéltek avagy kereset alá vettek, viszaadván polgári jogukat, szabadságaikat, javaikat, hazájukat: az eziránti kegyelmes királyi leirat által mindnyájunk egyik legfőbb, s az országgyűlés felirataiban mindig hiven tolmácsolt óhaját látók teljesülni.

Es Felséged „a mult szomorú eseményeinek nemcsak következményeit, de szenvedéseit is lehetőleg enyhíteni” óhajta, megható kiegyezésitől ezen nemes szívű királyi rendeletnek: az országgyűlés küldöttjei által Magyarország nevében ősi szokás szerint ragaszkodás jeléül ajánlott 50,000 darab aranyat a volt honvédek árva, özvegyei s rokkantjainak folségellésére fejedelmi nagylelkűséggel visszaajándékozni kegyeskedett; királyi gondolat, mely midőn egyfelől a korona dicsőfényéhez méltó, fenkölt szellemben a teljes kiengesztelés zálogát nyújtá, másfelől győzelmet szolgáltatót a nemzet kebelében sajgótt érzelmekre, miket a szerencsétlen félreértésekből és örökre sajnálatos bonyodalmakból kifejtett önvédelmi küzdelem emlékei hagytak vala hátra.

Végül Felséged a lefett királyi hit legbensőbb átérzéséről tanuskodó sugallatnak engedve, az 1863-dik évi július 1-sőjére Nagy-Szebenbe egybehívott és 1865 dik évi szeptember 1-sőjén feloszlatott tartományi gyűlésnek összes határozmányait hatályon kívül helyezni, s az 1865-dik évi november 19-dikére Kolozsvárra egybehívott, s ugyanazon évi december hó 25-dikén elnapolt országgyűlést legkegyelmesebben feloszlatni méltóztattott, mely kegyelmes kir. leiratok által a törvényes alkotmányának és törvényes államjogi viszonyának prejudicáló minden további veszélyes félreértések és kétely forrása bezárattott.

Mindezek után örömmel ragadja meg az alkalmat nemes Kolozs megye bizottmánya, hogy már ezen első üléséből legalázatosabb nyilatkozatával a királyi trón zsámolyához járulva, hódoló tisztelettel, rendíthetetlen hűsége, hálája és bizalomteljes megnyugvásának koronás királyá előtt ünnepélyes kifejezést adjon és Felségednek további alkotmányos uralkodásához szerencsét kívánjon.

Nemes Kolozs megye bizottmányának 1867 július 22-kén tartott üléséből

Nemes Kolozs megye hódolati és hála felirata a Felségéhez a Királynéhez.

Felségéskirályné!

Legkegyelmesebb Aszszonyunk!

Örömszegény napok után, minőket majdnem két évtized folyama alatt a sors reánk mért, végre egy jobb jövő aranykapui nyitak fel előttünk azon napon, midőn Felséged királyi férjének Magyarország törvényes királyává lett szerencsés megkoronázatása véghezment.

Egy új, egy reménydúsabb s boldogabb korszak napjait számítjuk mi ez időponttól kezdve, s mivel Felséged szelid és nemes érzelmeinek, részvéte s kegyes hajlamainak hazánk irányában nyilvánulata még a megpróbáltatás komor napjaiban már mint biztató reménysugár tűnt fel előttünk, csak örömtünk s megelégedésünk legkellemesebb megtéztetését látók Felségednek ugyanazon alkalmal Magyarországot királynéjává lett ünnepélyes megkoronázatásában.

De ha a legbensőbb érzelmeinkben gyökerező részvét s lelkesedéssel ünneplők meg ez emlékeztetés eseményt, még nagyobbra fokozá örömtünkét s ragaszkodásunkat azon nagylelkű készség, a melylyel Felséged dicső megkoronázatása ünnepén a királyságunk részéről hódolatjeléül vitt 50,000 darab arany nemzeti ajándékot nemes keblének sugallatára legkegyelmesebben visszaajándékozni méltóztattott oly meghatározással, hogy az a volt honvédek árva, özvegyei, s munka- és keresetképtelenné vált rokkantjainak folségellésére fordíttassék, mi által Felséged hálára-ragadó gondoskodással balzsamot öntött, mely ezer meg ezer sebet gyógyít, mely sok fájdalmat és könnyet töröl el már magában e nemesszívű meghatározás erkölcsi jelentősége által.

Felséges Aszszonyunk! Az új korszak, melyet ily jölvető magasztos királyi tények avatnak fel, nem lehet előttünk jövőnk további szerencsés fejlődésére nézve legkevésbé is kétélyekre hangoló, s mi, a magyar királyság ezen királyhágóninenei megyéjéből, boldogító megnyugvással s teljes bizalommal sietünk legkedvesebb kötelességünket teljesíteni, midőn Felséged szerencsés megkoronázatásához legbensőbb szerencsekívánatunkat, s nagylelkű ajándékaért legmelegebb hálánkat hódoló tisztelettel és ragaszkodással kijelenteni az alkalmat megragadjuk.

Nemes Kolozs megye bizottmányának 1867 július 22-kén tartott üléséből.

Kolozs megye felirata a magyar kir. felvélés miniszteriumhoz a szerződés tárgyában.

Midőn Kolozs megye állandó bizottmánya hatódfél évi születelés után a nagméltóságú Miniszteriumnak a köztörvényhatóságok hatáskörének visszaállítására iránt kiadott rendelete folytán újra együtt ülhet, óhajtuk, hogy az első hang, mely az abszolút kormány vaskeze által szorongatott keblünkől valahára szabadon szállhat, a nmlgu Miniszterium iránti tiszteletünk és őszinte hazafiságába vetett mély bizodalunk tolmácsa legyen, melyet a közelmúlt átélit szenvedéseit egyszersmind a hála adójaként rónak ránk, a nmlgu Miniszterium iránt, mint a mely alkotmányunk visszaállítására éppen oly buzgalommal, mint eszélylyel működött, s a jobb jövő reményét méltán éleszté fel a nemzet kebelében.

E tisztelet, e mély bizodalom felbátorit, hogy hazafias nyíltsággal fejezzük ki nézeteinket megyei önkormányzatunk jelen helyzetéről, és terjesztjük fel némely arra vonatkozó kérelmeinket.

Kötelességként is szabja ezt ránk az a nehéz hivatás, mely azt tűzi előnkbe, hogy megyénk tanácskozó terme megnyitával megyei önkormányzatunknak sükert és eredményt eszközölni siessünk.

Az erdélyi megyéknek az utolsó nyomasztó provisorium alatt szomorubb sors jutott a Magyarországiakénál. Bezárattak ott és itt a megyei bizottmányok tanácskozó termei; de az abszolutizmus nem tett kísérletet az 1862 elején Magyarországra erőszakolt provisoriummal együtt az osztrák törvényeknek és közigazgatási szabályoknak bevitelére.

Az erdélyi megyékben, bár 1861-ben ezek is törvényes lábra helyezték önkormányzatukat, a provisorium férfaiával együtt azonnal újra uralomra jutott a tőlök egészen idegen, nemzeti szellemökkel ellenkező és az anyagi viszonyokra is károsan ható osztrák közigazgatási és törvénykezési rendszer.

Az erdélyi megyék helyzetének a magyarországiakénál mostohább voltát még élénkebben éreztük most, midőn a nmlgu Miniszterium által az erdélyi köztörvényhatóságok hatáskörének visszaállítására iránt kiadott rendeletét tiszteletük és általa nem látjuk hatályon kívül helyezve azokat a törvényeket és rendszabályokat, melyek alkotmányos jogaink folytonosságához és törvényeinkhez szilárdul ragaszkodó elveinkbe ütköznek, s melyek miatt a provisorium megyei tisztségének és törvény-székének kezelése mellett állapotunkat türethetlenné kelle tartanunk, s melyeket most, a megyei önkormányzat visszaállítása után is fenntartva, a megyei önkormányzatok jótékony hatása előtt emelkedett akadályoknak kell tekintetünk.

E rendelet közigazgatási ágára nézve, bizalommal vagyunk itt bátrak kifejezni azt a reményünket, hogy a nmlgu Miniszterium, mely éppen oly nehéz mint szép hivatásul tűzé maga elébe: elsimitani az abszolutizmus nyomait és felépíteni rombolásait, nem késend felhatalmazásánál fogva, a törvényhozás intézkedéseig is revisio alá venni a jelenleg az erdélyi megyéken fennálló közigazgatási rendszert, melyet az abszolutizmus többnyire tekintet nélkül a polgárok érdekére, egyedül önéreje üregbitése céljából létesített.

Sulyosan nyomja a megyéket a jelen közigazgatási rendszer alatt a katonai utőnczállítás, mely körül a megyei tisztségnek a mostani szigorú rendszabályok végrehajtójává kell válnia, a mely rendszabályok sem a családi, sem a gazdasági érdekeket nem veszi kellő tekintetbe, s melyek a reclamatióknál egy külön költséges eljárással terhelik a népet.

Segédkezet kell nyújtania a sulytól szabályokra fektetett adóérti végrehajtásoknak, melyek az adózó népet nemcsak pontatlanságukért, de szegénységükért is minden méltányosság ellenére pénzbüntetéssel terhelik. A nép terheltetése e részben főként abból származik, hogy a végrehajtások módjzatának meghatározása a pénzügyi hivataloktól függ, holott a megyei tisztségek képesek lennének azt más módon is eszközölni, mely a túlterhelt népet nem szegényitené annyira, mint a mostani végrehajtási rendszer, mely a pénzügyi hivatalnok napi béreivel és utiköltségeivel is szaporítja az a nélkül is többnyire elég tetemes adóbátralekót.

Nehéz a megyei közigazgatás teendője a közbátorság fenntartása körül, mert egyedül az alkotmányellenes szervezett csendőrséget használhatja a szükséges külérő alkalmazására. Biztat a remény, hogy a nmlgu Miniszterium el fogja rendelni azt, hogy a mi erdélyi megyékben is a csendőrségi intézmény más, a megyei önkormányzattal megegyező intézménnyel legyen helyettesítve. Azonban addig is megkívánjuk itt jegyezni, hogy van a csendőrség jelen szervezetének egy oly oldala, melyet a megyei önkormányzat elvével még ideiglenesen sem képzelünk megegyeztethetőnek, az t. i. hogy a csendőrség katonailag szervezett örtest léven, tartozik ugyan a polgári hatóságoknak segélynyújtási szolgáltatattal, de e mellett önálló teendőkkel is meg van bízva, és szolgálata gyakorlatát illetőleg nem áll alárendeltségi viszonyban a polgári hatósághoz; holott nem látjuk át, hogy fegyvel mi ügyein kívül miért kell a megyei közbátorság fenntartására rendelt csendőrségnek katonai hatóságtól s nem a megyeitől venni utasításait szolgáltattele bármely ágában.

Bátorkodunk itt megjegyezni még azt, hogy a közbátorkéti célok biztosabb elérhetésének szempontjából az abszolút-kormányzat az a rendeletét, melynélfogva a rendőr-kihágások felett hozott szolgabírói ítéltre nézve a szolgabírák a kir. főkörmány-

székek egyenes összeköttetésbe voltak helyezve, a köztörvényhatóságok hatáskörének visszaállítására által megszüntnek tekintjük. A mindentitt közpon-tosításra törekvő abszolút-kormány e rendelete egyenesen a kormány felügyelete alá helyezte, s a főispán és a megyei tisztség felügyelete alól elvonta a szolgabírákat hivatalos teendőjük egy fontos ágában.

A megyei tisztviselők létszámát meghatározó 3-dik pontra nézve szükségesnek és felette óhaj-tandónak tartjuk, hogy mind a két kerületi főbíró maradjon meg megyeink törvényes szervezete szerint közigazgatási tisztnek. Szükségessé teszi ezt megyeink földirati fekvése, szükségessé teszik a közigazgatás feles teendői. A választás alá tartozó közigazgatási tisztviselők létszámában voltak hajdan megyeink törvényes állásában u. m. rectificator commissariusok is, kik hivatva voltak az évenként egyszer előforduló adóösszeírásoknál szükség szerint a szolgabírák segédeként is működni, s a mely állomások szolgabírói segéd név alatt 1861-ben is be lettek állítva. Az újonnan választandó megyei tisztikar létszámában mellőzve látjuk e tiszt állomásokat, melyeknek betöltését szolgabírói segéd cím alatt elkerülhetetlennek tartjuk, mert teendőjük most sincs elenyészve, csak a szolgabírákra van bízva; mert egyedül a szolgabírói segédek felállítására teszi lehetségessé azt, hogy a szolgabírák járásaikban gyakran megfordulván hivatásuknak kellőleg megfeleljenek. Allitátsunk bizonyítására felhozzuk azt is, hogy a most lejárt megyei provisorium is jónak és szükségesnek látta megyeink némely járásában a szolgabírói segéd állomásokat betölteni, s hol ez nem történt, ott a szolgabíráknak kellett csekély fizetésükből magok mellé egy díjnyokot alkalmazniok; valamint azt is hogy ez állomások felállításával válik lehetségessé, hogy a magukat a közigazgatási tisztségek szánt ifjak képességüket kifejthessék és bebizonyíthassák. Tisztelettel vagyunk bátrak a fen-nebbiekől indittatva felterjesztetni azt a megállapodásunkat, hogy ezen tiszt állomásokra a választásokat a többivel egyszerre megtettük, s addig is, míg ezen tiszt állomások felállítását a nmlgu Miniszterium elrendelni s fizetéseket utalványoztatni méltóztatnék, a megválasztott szolgabírói segédek, mint tiszteletbelieket hivatalukba igtatni szükségesnek tartottuk.

Átmenve a megyei köztörvényhatóság hatáskörének törvénykezési ágára, midőn megyeink közönsége visszalép ama jogába, hogy törvényeséke bíráit megválaszthatja nem nyomhatjuk el fájdalom-kat a felett, hogy nekik, most, midőn egyestlétünk Magyarországgal ténynyé vált, az osztrák törvények szerint kell itélniök.

Fölszöleges ismételtünk, hogy e törvények alkotmányellenesek, és hogy hatályukat nem létező-söknél, hanem egyedül a nmlgu Miniszteriumnak az országgyűléstől nyert felhatalmazása következtében kiadott jelen rendeleténél fogva ismerjük el; valamint azt, mit 1861-ben Magyarországot megyeinek közvéleménye egyhangulag kimondott, az t. i. hogy az osztrák törvények uralma, hazánknak mind anyagi, mind szellemi érdekeire káros, sőt veszélyes hatással van.

Felszöleges ismételtünk, mert erős bennünk a hit, hogy miután a nmlgu Miniszterium Erdélyi kormányát már átvette, a kormányzás igazságszolgáltatási részét is minél előbb a magyarországiával egyenlő törvényes helyzetbe fogja hozni.

De nem hallgathatjuk el azt az óhajátunkat, hogy a nmlgu miniszterium által a törvénykezési rendtartásról, a bírói felelősségről s a büntető törvény- és eljárásról az országgyűlés elébe terjesztett törvényjavaslataik, mihelyt a törvény erejére emelkednek azonnal Erdélyre is kötelező hatályt fognak nyerni. Szükséges ezt reménylentünk, mert a törvénykezés éppen ezen ágában orvosolhatók lennének az osztrák törvények számos részei, melyek reánk nézve a legsérlemesebbek.

E mellett a nmlgu Miniszterium rendelete 14. pontjában kifejezett azon szándéka, hogy az országgyűléstől nyert felhatalmaztatásánál fogva, időközileg is a szükséges rendelkezéseket az igazságszolgáltatás érdekében megtenni kész, felbátorit arra a kérésünkre, méltóztassék a jelenleg fennálló törvényekben a többek közt a ránk annyira nyomasztó esődegyességi eljárásra, örökösödési törvényre, váltó eljárásra, az özvegyi jogra, a hagyatéki eljárásra, az árvalgyire, az ingatlanok bírói árverezésére, a birtokháborítási és vele kapcsolatos határkijáratási perekre magas figyelmét kiterjesztetni.

Ki kell itt a jelenlegi egyesbírói rendszer fonákását emeltünk. Az egyesbíró a megyei törvényesék kiküldöttjeként működik, s mindamellett,

minthogy ítéletei és végzése ellen egyedül a kir. tábla elébe törtenhetik felhívás és folyamodás, hivatala teljesítésében a megyei törvényszék által nem ellenőrizhetők s a németül károsított fél ez egyébiről ítélete ellen csak a kir. táblánál kereseti jogának orvoslását, melyet a megyei társasbíróságnál is megtalálhatna.

Nem hallgathatjuk itt el szükségességét és sürgős voltát annak, hogy az urbéri viszonyok valahára végkép rendeztessék, s a függőben levő urbéri perek gyorsan ellátsanak. Élen kell ezt óhajtannunk, mert e kérdésekben látjuk egyetlen fegyverét annak az igazságnak, melynek földmivelő népnél időnként eszközévé válik, és másfelől az általunk hiteltünk és birtokviszonyaink megszilárdulása szempontjából annyira óhajtott teleknyelvek gyors és biztos keresztültelése egy akadályát. Felette szükséges e körül az erdélyi urbéri viszonyokat rendező páteus revisiója, s benne a homályos és kétértelmű helyek kimagyarázása és értelmezése, egyedül az ezutáni esetekre kötelezőleg. Számos ok lenne ezáltal elvéve a perlekedésre, valamint az egymással ellenkező ítéletek hozatalára.

Magyei önkormányzatunkból kifolyó kötelezettségünknek kell tartanunk, kifejezni azt is, hogy a nmlgu miniszterium fennsített rendelete 19-dik pontja által önkormányzati jogunkat csontkivá látjuk. E pont által el van vonva a bizottmány hatásköréből minden befolyás a törvényszéki elnökök, tlnökök és tisztek fegyelmi ügyeire, s további rendeletig a fennálló szabályok tartatnak fenn.

Ki kell fejeznünk itt azt, hogy ily megkülönböztetés, mint a melyet e pont a közigazgatási és törvénykezési tisztviselők közt emel, törvényeink nem ismernek és azt sem a kormányzás, sem a magánjog érdekei által indokolva nem látjuk. Egyedül a bírói függetlenség elve indokolhatná azt, de éppen a bírói függetlenség biztosítása szempontjából is kívánatosnak véljük, hogy törvényszéki bírónak állása és többnyire becsülete is a megye közönségét képviselő polgártársai és ne az absolutismus korában alakult s a nem alkotmányunk kifolyásaként működő kir. tábla és főtörvényszék végzéseitől függjön.

A fennebbiekből feltártuk azokat az aggodalmakat, melyek miatt megyei önkormányzatunkhoz, mind közigazgatási, mind igazságszolgáltatási szempontból a jó siker és eredmény iránti kétkedéssel nyulunk, és nyilvánítjuk, hogy tisztviselőinket ily aggasztó viszonyok közt egyedül azon felállított elvünkön kifolyólag választottuk meg, mely szerint a megyei önkormányzat átvételét alkotmányunk által előnkbe szabott oly kötelességnek nézzük, melynek nehézségeitől éppen hazánk alkotmányos újjászülésének jelen korszakában visszariadnunk nem szabad, és azon reményben, hogy a nmlgu miniszterium a nehezebb akadályokat időközileg és rendeletileg is elhárítani képes leend.

Miután a fennebbiektől szerint megyei önkormányzatunk jelen helyzetét vázolni igyekeztünk, engedje a nmlgu miniszterium kifejeznünk még azt az aggodalmat, melyet bennünk a nmlgu miniszterium rendelte 11-ik pontja ébresztett azáltal, hogy midőn törvényeink értelmében ő Felsége kir. miniszteriuma Erdély kormányát valósággal kezébe vette, a fennsített rendelet 11-ik pontjában a megyék tudósításai és felterjesztései, mégis az erdélyi kir. főkörmányszékhez vannak utasítva.

Alkotmányos elveink megtagadása nélkül el nem hallgathatjuk, hogy az erdélyi megyék mindig egyenes összeköttetésben voltak ő Felsége törvényes kormányával, s miután ilyen kettő nem lehet, mi ő Felsége törvényes kormányának egyedül a magyar kir. miniszteriumot tartozunk elismerni. Tartozunk ennek nyilvánításával szentesített törvényeinknek, különösen az kolozsvári 1847/8-dik I. t.-cikk 3-dik §-nak, mely bár csak az udvari kancellária funkcióját szünteti meg; de ezért nemcsak a kancellária funkciójára hatalmazza fel ő Felsége miniszteriumát, hanem fölruhazza azzal a hatalommal, hogy a pozsoni 1848. III. t.-cikk értelmében ő Felsége nevében a végrehajtó hatalmat éppen úgy gyakorolja Erdélyben, mint Magyarországon.

Azonban, midőn nyilvánítottuk azt, hogy törvényes kormányunknak egyedül ő Felsége magyar kir. miniszteriumát ismerjük, el egyszersmind ki kell fejeznünk azt is, hogy ha a nmlgu Miniszterium jónak látja az országgyűléstől nyert hatalmát, hogy a kir. kormányzatot jelenlegi személyzeti szerkezetében ideiglenesen fenntartani, mi tisztelni fogjuk ezentúl is a kir. kormányzatot, mint a magyar kir. miniszterium által gyakorolt végrehajtó hatalom kezelőjét, mindaddig, míg a nmlgu miniszterium, vagy maga a törvényhozás meg nem szünteti; de kérünk a nmlgu miniszteriumot, hogy — kétféle tárgyai lévén megyei önkormányzatunknak és így tudósításainknak és felterjesztéseinknek is, u. m. politikaiak és oeconomiaiak — ne zárja el az erdélyi megyéket attól az őket megillető jogtól, hogy politikai érdekű felterjesztéseiket, melyeknek eldöntését ő Felsége kir. miniszteriumától várják, intézhessék egyenesen ő Felsége kir. miniszteriumához; mert nyíltan szólva, nem tekintve az úgy törvényes állását, e megye alkotmányos érzelmei tiltják, hogy a kir. kormányzathoz, mely mostani személyzete jelentékeny részével alkotmányunk megsemmisítésére a közelmúlt provisorium alatt közreműködött, a bizalomnak ily esetekben elkértilhetlen mértékével viseltessék, bárha

tiszteletét és elismerését is szavazza is meg azon egyes tagjai iránt, kik abba az osztrák centralizáló kormányrendszer megbuktával léptek a véget, hogy az alkotmány visszaállítását Erdélyben előkészítsék.

A fennebbiekből kifolyó kérelmeinket röviden a következőkben adjuk elő:

méltóztatassék a nmlgu miniszterium: a) a közigazgatási és törvénykezési körében hazai törvényeinket visszaállítani, s minthogy ez, az egyenjogúság elve szerint átalakítva kellett történnie, időt kívánna, addig is bár időközileg és rendeletileg oly változásokat eszközölni, melyek a megyei alkotmányos önkormányzatot lehetővé teszik, sikerre vezetnek; b) törvényszéki bírónak fegyelmi tekintetben is a megye hatósága alá visszarendelni; c) e megye közönségének megrendelni, hogy e megyében kiválóan létező szükség szerint, a két főbírói állomáson felül még egy törvényszéki elnököt választasson, s a számára szükséges fizetést folyóvá tétetni, s addig is felhatalmazni a megye közönségét, hogy a szükség szerint valamelyik törvényszéki tlnököt bizhassa meg a törvényszék elnöki teendőivel; d) helybenhagyni a szolgabírói segédek megválasztását és 12 járási szolgabírói segédeknek évenként 350 ft fizetést folyóvá tétetni, a mint az jelenleg is némely járásokra nézve rendszerezve van; e) a megye viszonyát a kir. főkörmányszékhez úgy szabályozni, hogy alkotmányos érzelmeink sértve ne legyenek; f) s minthogy fennjelzett súlyos bajaink orvoslását főképp a törvényhozástól kell várnunk, méltóztatassék a nmlgu miniszterium a Magyarországgal való egygyé alakulásunk részletei iránti törvényjavaslat megkésztését és annak az összehúzó országgyűlés által tárgyalását kegyesen eszközölni és siettetni.

Kolozs megye felirata a magyar kir. felelős miniszteriumhoz az erdélyi legfőbb törvényszék tárgyában.

Nagyméltóságú királyi Miniszterium! E megye tisztelettel fogadta az erdélyi kir. biztos ő nmlga közlését aziránt, hogy a magyar kir. igazságügyminiszter úr az országgyűléstől nyert fölhatalmazás alapján szükségesnek látta kijelenteni, miképp az erdélyi legfőbb törvényszék eddigi hatáskörében mindaddig megmarad, míg a legközelebbi jövőben az erdélyi törvénykezés legfőbb bírósága iránt más intézkedés nem fog történni.

Erdeme szerint tudjuk mi méltányolni azon magasabb tekintet, mely az igazságszolgáltatás folytonosságának érdekét szem előtt tartva, ezen intézkedés szükségességének talán döntő fontosságú körülményét az igazságügyminiszter ő nmlga ez iránti elhatározásánál, s ezen kinyilatkoztatást a kir. biztos ő nmlga utasítása értelmében mai ülésünk folyán ki is hirdettük.

De nem tagadhatjuk meg magunktól, hogy tisztelet- és bizalommal kifejezést adjunk sajnálatunknak azon szomorú kénytelenség felett, melynek fogva Magyarország királyhagóninnyi területének e tekintetben is, bármilyen rövid időre még azon anomáliában kell maradnia, melyet az alkotmányunk határain kívül véghezment, tehát törvénytelen kísérletek teremtettek. Ezen legfőbb törvényszéknek, melynek a szebeni tartományi gyűlés felosztása előestéjén oly nagy sietséggel adott vala létezt, valamint eddigi létezéséhez a szabatos törvényes alap hiányzott, úgy további fennállásához még a tényleges alap is oda lett, midőn ő császári és apostoli királyi Felsége f. év Szentivánhó 20-ról 552. sz. a. kelt s a főkörmányszékhez intézett kegyelmes kir. leirata által ugyanazon volt szebeni tartományi gyűlés minden határozmányait hatályon kívül helyezni méltóztatott.

Semmi se természetesebb tehát, mint az, ha egész tisztelettel kijelentjük, miszerint mi inkább ezen úgynevezett erdélyi legfőbb törvényszéknek lehető leghamarábbi felosztását, mintsem további hatályban maradását óhajtjuk, sőt őszintén megvallva számítottunk rá, hogy az a mily sietséggel jött világra annak idejében, most épp oly hirtelen megszűnik létezésével s működése folytatásával jogérzelmeinket tovább is a legkellemetlenebbül érinteni.

Mit midőn tisztelettel kijelenteni kötelességünknek ismerünk, egyszersmind kifejezzük az iránti bizalmunkat, hogy a nmlgu kir. miniszterium sietendően mielőbb megtalálni saját bücs belátásában kulsát annak, hogy a jelenlegi erdélyi legfőbb törvényszék lehető leghamarábbi megszüntethető legyen, s mi a nmlgu kir. Miniszterium által végre kragadtathassunk azon jogérzelmeinket, valamint legmagas érdekeinket nyulatlanító helyzetből, melybe ezen legfőbb törvényszéknek annak idejében lett felállításával által jutottunk.

Melyek után ismételve kérvén az erdélyi legfőbb törvényszéknek lehető leghamarábbi s eshetőleg azonnali megszüntetését, tisztelettel és bizalommal öröklünk.

Kolozs megye bizottmányának 1867. jul. 23-án tartott üléséből.

Háromszéki tisztújítás.

Árkos, július 22. 1867. — E végre a bizottm. gyűlés előleges értekezletre volt összehívva folyó hó 9-re, rendes tanácskozásra 10-re; de elnökileg más határnapokra halasztattak, u. m. az értekezlet 15-re,

a rendes gyűlés 16-ra. A 15 ki értekezletben Türi Gergely és Eszterházi István báró a miniszteri utasításban törvénytelenséget látnak, azonban óvás mellett jövőre, ezuttal ideiglenesen a választásba belenyugosznak. Székely Gergely ennél is szelidíbb modorban nyilatkozott, habár a törvénytelenséget felismeri. Gr. Miksa Benedek az utasítás felőli véleményezésre fiók-bizottmányt indítványoz kineveztetni. Főkirálybírói nyilatkozat: az 1847/8-ki 7-ik törvényezikket, melyből az utasítás kiindul, bibáztatni nem kell, míg eltörlésre s mással felváltva nincs; az országgyűlést sem, miután azt 1861-ben se vette bírálat alá. Dónát József az utasításban candidatiót a székely nemzet alkotmányos szellemével ellenkezőnek látja, mindazáltal abban ideiglenesen beleegyezik, azon kívánn kifejezése mellett, hogy a codificatio bevégezése sürgettesse, e rövid időközre is lehetőleg alkalmazandólag. Veres György azt veszi észre, hogy e gyűlés nem bizottmányi gyűlés, de a holnap összehúzó bizottm. gyűlés is nem lesz egészen, míg ki nem egészítetik. Mely észrevételre felmerült, hogy a bizottmányi tagok lajstroma kézből hiányzik; s ennek kiegészítésére volt irányozva az értekezlet nagy folyama: leginkább forgott fenn azon eszme, hogy az elveszett névsor helyébe állított új névsorból kimaradt egyének igazolására egy 10 tagu bizottmány álltassék. Eddig az értekezlet értelme rövidben! Ennek végével a főkirálybírói candidatio tervezett névsora közöltetett az értekezleti gyűléssel, melyben a viszonyok szerint több kiigazítások tétettek; nevezetesen a törvényszéki elnökségre lett kijelöltetésről lemondottak: Dónát József és Székely Gergely, s jelöltekül hagyattak: Kovács Károly, Vajna Tamás és prov. kir. bíró Imre Ferencz. Nem mondhatnók, hogy az értekezlet alatt a székely vér hevessege ki ne tűnt volna, még személyeskedésekben is; azonban a személyeskedési nehézségek — úgy a hogy — elsimittattak, az elvkérdés körüli ellenkező nézetekről több világot ad a másnapi rendes bizottmányi gyűlés folyama.

A jul. 16-kán összehúzó bizottm. im ezekkel foglalkozott: (a jegyzőkönyvi szerkezet után rövidített kivonatban közölve.)

1. Elnök főkirálybíró Kálnoki Dénes gróf úr ő nmlga meghívottak.

2. Elnök gr. ő nmlga megjelenik, a gyűlést eljenzések között megnyitja. A megnyitó beszédben szól a kísértetes napok megszüntéről, az alkotmány helyreállításáról, király ő Felsége megkoronázásáról és az alkotmány megtartására mondott szent esküjéről, (kítőző eljenzés), a királyhoz nemzetiünk iránti hő jó akaratról, (viharos eljenzés) a magas miniszterium iránt táplálható teljes bizalmunkról (eljenzés). A királyi pár tündöklő kegyét is felemlíté, a koronázási szazezzer aranyának a honvédek támogatására fordításával. Megemlíté hazánk nagy fiát, ki nemzetünket az alkotmányos élet biztos révébe vezeté. Sorsunk felőli intézkedést kezeinkre jutottnak mondá, melyről hosszasan idegenek rendelkeztek; s ha még élünk nem teljes, ha terheink még nem szüntek meg, ezt az 1847-ki 7-dik törv. cikk értelmében a két hon még nem egészen egyeztült helyzetéből hozza ki, s a ránk nehezült zilált viszonyok kifolyásának nevezi. A 18 év rombolásait rögtön helyreállíthatni képtelenségnek mondá, hanem alkotmányos uton csak idővel eszközölhetőnek. Átalakulási fejlődésünket csak kül- és belnyugalmi helyzetben, egyetértésben, kormány iránti bizalomban, szenvedélyek mellőzésében rajzoló ki-vihatonak; s ez leszen a kedvező óltas alkotmányunk életfájában, mely dús lombotot hajtson, s ennek árnyában a nemzet megnyughassék. Főkirálybírói állásában megerősítése a Felség által szerencsésévé téve a nemes széket az alkotmányos életbe bevezethetnie. A gyűlés segédkezésében nagy erőt lát üdvös nézeteinek sikerítésére, ha ez a felelős és parlamentarizmus barátja. Nemcsak reményli, de hiszi is, hogy a gyűlés a hivatalnokok megválasztásában nem pártédek, hanem érdem és képesség által fog vezetetni, mely jó czélnak támogatására kéri is azt.

3. E beszéd jegyzőkönyvbe ígattatni határozatott.

4. Honvéd alezredes Horváth Ignác üdvözlí elnök ő nmlgt, mint ki 1861-ben is bebizonyítá, hogy Háromszék alkotmányos életének kivívását közbizalmat érdemlőleg szíven hordja, s önáldozattal is hazafiai becsületbeli kötelemre figyelt. Mely üdvözlő nyilatkozatot a gyűlés eljenzéssel osztá.

5. Elnök ő nmlga előterjeszti a gyűlés tanácskozásának jegyzésére egy jegyzőt kijelölni. Kejelöltettek: Vida Dani, Forró Ferencz.

6. Olvastatott ő Felségének f. évi jun. 19-ki határozata nyomán kineveztetése elnök ő nmlgának id. főkirálybíróra. Örömmel és eljenzéssel fogadtatott.

7. Főkirálybíró elnök ő nmlga a gyűlés előtt az esküt a kifúzótt minta után előszóval ünneplésen letette.

8. Ellenvetésül hozatik fel, hogy a mindjárt letett eskü nem érvényes, mert a kézdiszéki bizottmányi hiteles névsor nincs meg. Mire elnök ő nmlga kijelenti, hogy a gyűlésben meglévén a többség, ezeltől az esküt letethet. Erre Gyárfás Imre és Szentivány Gy. óvást jelentettek.

9. Olvastatik kir. biztosi utasítás, az eltévedt

bizottm. névsornak egy 10 tagu bizottmány előtti kiegészítésére. Ez értelemben gr. Miksa Benedek úr elnökle alatt a 10 tagu bizottmány kineveztetett, másnapi gyűlésre kész munkáját beadni utalva.

10. A honvédtisztek a bizottmányi tagok közé felvételnek, mint 1861-ben is.

11. A miniszterialis utasítás a tisztujításra felolvasatik. Erre hosszas vita után határozatott kifejezetni, hogy ámbár a candidatio a székely nemzet ősi jogával ellentétben áll, s így korlátozva nyomasztó, de minthogy e határozatra a magas miniszterium is a viszonyok szerint az 1847/8-diki 7-dik t.-cikk által kényszerülve volt; a gyűlés a magas miniszterium iránti bizalommal az utasítást effectálja, kikötve, hogy ebből jövőre következés ne vonassék, óhajtva addig is, míg a rendes codificatio bekövetkeznék, a jelen osztrák perrendtartást megváltoztatni. Egyszersmind a m. miniszteriumhoz bizalmi felirat határozatott.

12. Elnökileg kiúztatik — mintán az utasítás tartalma meg van vitatva — a választási elömlunkalat és a bizottmányok megalakítása. Mire a választató bizottmányok kineveztetettek, s elnökeiket megnevezve: sepsibe gr. Miksa Benedek, kézdibe gr. Kálnoki Pál, orbaiba b. Szentkereszti István, Miklósvárban Daczó János, a központiakra nézve Henter Sándor.

Julius 17-ken:

13. Gr. főkirálybíró ő nmlga meghívottak a gyűlésbe.

14. Tegnap jegyzőkönyv olvasása és hitelesítése.

15. Gyárfás Imre és Szentivány György beadják tegnapi óvásaikat írásban, ez utolsó olvasatlan lévén, beadása holnapra halasztatott. Kérték óvásaikat jegyzőkönyvre vétetni, s hiteles másolatban kiadni. Elnök ő nmlga is fentartja magának azokra észrevételeit megtehetni.

16. A tárgyalásokban rendetlenkedések merül-vén fel, azok elhárítása iránt intézkedés tétetik.

17. Forró Ferencz lemond az id. jegyzőségre lett kijelöltetéséről.

18. Gr. Miksa Benedek beadja a kézdiszéki bizottmányi névsort kikészítve.

19. A mindjárt irt névsorban a látható fölőleg a honvédtisztek ideszámításából ered. E névsor ellen Székely Gergely fennhaggyja jogát, óvását jegyzőkönyvbe később ígathatni kéri.

20. Elfogadtatott, előbb a közigazgatási, azután a törvényszéki tisztviselők megválasztása, előbb az alszékerek külön-külön, azután a központiakra terjedvén ki együtt az a közigazgatásiak választásában.

Julius 18-kan:

21. Elnök ő nmlga meghívása s megjelenése.

22. Tegnap jegyzőkönyv olvasása s hitelesítése.

23. Székely G. tegnapi óváshoz hozzájárulnak Szentivány György, Gyárfás Imre és György. Tudásul vétetik.

24. Szentivány György beadja 15 pont alatti tisztázott óvását, másolatát kérve ki hitelesen. Kiadatni határozatott.

25. Gyárfás Imre és Szentivány György óvá-sukra, elnök ő nmlgának elfogadott nyilatkozata jegyzőkönyvre vétetni határozatott. (Ide alább jön be.)

26. A választató bizottmányi tagok szaporítása, mint szükséges, határozatott.

27. Beadatnak a választató bizottmányok elnökei által, elnöki felhívásra, a szózatások eredményei. De

28. a kik általános szótöbbséget nem nyertek is, hanem csak egyszerű szótöbbséget, azok is többségeknek vétetnek.

29. A házi pénztárnok választásáról keletkezik kérdés.

30. A házi pénztárnokságra választatik Sepsimiklósvárban Gidófalvi László, Kézdiorbaiba Kőnczei József. Sepsiszkébe királybíró Székely Gergely; dullók: Tompa Miklós id., bodoki Barabás József, Bong Zsigmond és Beke Sámuel; Kézdiszkébe Lázár Mihály királybíró; dullók: Balint József, Pethő István, Dirnén Ferencz, Barabás József márkos-falvi; Orbaiszkébe Türi Gergely királybíró; dullók: Debrecei Ferencz, Deák György és Vajna Dénes; Miklósvárszkébe Henter Sándor királybíró, Benedek Sándor és Móricz József dullók nevezettek ki elnökileg.

31. A közigazgatási központi tisztviselők folytatolag ma is választattak, s határozatott, hogy ezek a törvényszékiekkel együtt majd egyszerre eskettessenek fel. Evel kapcsolatban

32. indítványoztatott, a dullók mellé, mint a Királyhagón túl, s itt is 1861-ben, egy-egy fizetéses esküdtet állíttatni eszközölni. El ez is fogadtatott.

33. Fő és alorvosok székenként és mérnök alkotmányos megválaszthatása — felsőbb engedéllyre — indítványoztatik. Ennek közszközlése elnök ő nmlgára bizatik.

34. Házi pénztárnokokra nézve a királyhagón-tuli hatáskör és fizetés sürgettetik. Ez is elfogadtatik, elnök ő nmlga kértvén fel a további teendőre.

35. A törvényszéki tisztviselők megválasztására is intézkedés tétetik.

36. Elnök ő nmlga előterjeszti a törvényszék-re kijelöltek névsorát.

37. Törvényszék-re választató biztosok iránt intézkedés tétetik.

